

KOMORNÍ
FILHARMONIE
PARDUBICE

KONCERTNÍ PROGRAM 2024/2025

56.

IVAN KLÁNSKÝ

LUKÁŠ HURNÍK

Sinfonia concertante *Gingerbread*

1. *Canzonetta*
2. *Passacaglia*
3. *Responsorium*
4. *March*
5. *Finale*

LEOPOLD KOŽELUH

Symfonie č. 3 g moll op. 22 P I: 5

1. *Allegro*
2. *Adagio*
3. *Presto*

———— přestávka ————

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Koncert pro klavír a orchestr č. 24 c moll K 491

1. *Allegro*
2. *Larghetto*
3. *Allegretto*

————
IVAN KLÁNSKÝ KLAVÍR
KOMORNÍ FILHARMONIE PARDUBICE
DIRIGENT **STANISLAV VAVŘÍNEK**

Pondělí 16. 9. 2024 v 19.00 hodin

Úterý 17. 9. 2024 v 19.00 hodin

Středa 18. 9. 2024 v 19.00 hodin

SUKOVA SÍŇ DOMU HUDBY V PARDUBICÍCH

*Introdukce s umělci a Lukášem Hurníkem
středa 18. 9. 2024 v 18.00 hodin
Malý sál Domu hudby*

Hlavní partner

Lukáš Hurník (1967) dostal do vínku mnoho talentů. Má rád výtvarné umění (zejména fotografii), dar řeči přivedl Lukáše Hurníka k hudební popularizaci – píše o hudbě, známé jsou jeho televizní pořady, jeho hlas je dlouhodobě spojen s Českým rozhlasem. Vedle profese vysokoškolského pedagoga si vyzkoušel role sbormistra, dirigenta a zcela nepřekvapivě se věnuje i kompoziční činnosti. Hurníkovi je blízký jazz, rock i klasika, pouští se do různých žánrových fúzí. Minimalistické patterny v Hurníkově tvorbě koexistují s rockovými riffy, barokní polyfonie a klasicistní harmonie se střetává s odvážným vedením hlasů a chromatikou. V případě *Sinfonie concertante Gingerbread* napsané na zakázku Komorní filharmonie Pardubice se autor opřel o formu druhé poloviny 18. století a sérii malých koncertů pojal jako sólové výstupy hráčů v bigbandu. Postupně se v prvních čtyřech částech představí flétna, klarinet, trubka a flétna s fagotem, a nikdo nebrání publiku, aby hráčům – pokud ve svých úkolech obstojí – zatleskali. Podtitul „perník“ („gingerbread“) má své hudební opodstatnění, skladatel se o svém kusu vyslovil takto: „S radostí jsem přijal výzvu napsat pro KFP skladbu, která by byla jakousi vizitkou tohoto skvělého orchestru. Napadla mě forma koncertantní symfonie, pokud vím, dosud nikým nepoužitá, v níž jednotliví sólisté zahrají své mini, spíše nano koncerty před orchestrem, a pak se zase vrátí na své místo. Každý sólista hraje něco jiného, ale v závěru se to všechno propojí. Pro pardubické patrioty jsem ještě do hlavního tématu ukryl část písničky *V Pardubicích na rynku*.“

Kdyby nebylo Puškinovy dobře vymyšlené povídky o Mozartovi a Salierim, možná bychom dnes častěji mluvili o **Leopoldu Koželuhovi** (1747–1818). Puškinův příběh však zakořenil a široká veřejnost po celém světě zná Formanův film *Amadeus*, který posunul rivalitu mezi géniem a průměrným skladatelem do ďábelské polohy. Byl to však Koželuh, kdo velmi často svým postavením i dílem přímo konkuroval velkému Wolfgangovi. Koželuhovi bylo roku 1781 po Mozartově odchodu z rodného města nabídnuto místo v Salcburku. Tehdy odmítl, neboť již rozvíjel slibnou kariéru klavírního virtuosa, skladatele a učitele ve Vídni. Přijal však po Mozartově smrti místo dvorního skladatele a komorního kapelníka u císaře Františka II. za výrazně vyšší plat. Oba hudebníci vstoupili na počátku poslední dekády 18. století do zednářské lóže. Koželuh se podílel svou kantátou na korunovačních oslavách

Leopolda II. v Praze v září 1791, kdy zastínil Mozartovu operu *La Clemenza di Tito*, kterou císařova manželka označila za „německé svinstvo“. Koželuh si získal přízeň vídeňského císařského domu již jako učitel dcery Marie Terezie, arcivévodkyně Marie Alžběty, a není divu, že mu byla svěřena hudební výuka dcery Františka II., princezny Marie Luisy, jež byla v rámci mírové sňatkové politiky dána roku 1810 za manželku Napoleonovi Bonaparte. V této době již klesal zájem o Koželuhovu hudbu, jež byla od osmdesátých let 18. století – i díky Koželuhově vlastnímu nakladatelství, které převzal jeho bratr Antonín Tomáš – šířena po celé Evropě. Koželuhovi současníci, včetně Ludwiga van Beethovena, kritizovali skladatelovu nadprodukcí a konzervativní ráz tvorby. V paměti mezinárodního publika Koželuh setrval díky úpravám skotských písní, jež vznikly na objednávku edinburského sběratele George Thomsona. Ve 20. století se Koželuhova díla ujal hudební historik Milan Poštołka, který podchytil okolo 400 skladeb – Koželuhovy kompozice nesou kromě opusových čísel také označení písmenem **P** a zcela právem se řadí k vyhledávaným kusům v kategorii „Mozartovi současníci“. Někdy bývá Leopold Koželuh zaměňován za svého bratrance Jana Antonína – oba hudebně nadaní chlapci byli totiž pokřtěni stejným jménem, proto si „náš“ Koželuh roku 1774 změnil křestní jméno na Leopold, aby jeho hudební dráha byla jasně odlišena od svého staršího příbuzného.

Z Koželuhovy symfonické tvorby bývají hrány koncertantní symfonie, klavírní a klarinetové koncerty. Jestliže v sólových klavírních skladbách bývají rozpoznávány rysy nastupujícího romantismu, Koželuhovy symfonie platí za skromné kompozice, jež nepřekročily svou dobu. To by mohla potvrzovat i *Symfonie č. 3 g moll op. 22*, jež se skládá pouze ze tří vět. Dílo však poukazuje na poučení symfoniemi Josefa Haydna a rozhodně patří k nejlepším skladbám svého autora; obě krajní věty jsou psány v sonátové formě, druhá témata jsou odvozena z výrazných začátků hlavních témat, a to ještě je hlavní téma 1. věty rytmicky spjaté s hlavním tématem 3. věty. Mollova tónina vnáší do symfonie vzruch, což platí i pro střední část volné věty napsané v třídílné písňové formě. Symfonii objevil Milan Poštołka v opisu jako součást hudební sbírky Beethovenova žáka arcivévody Rudolfa, olomouckého arcibiskupa. Na základě Koželuhovy korespondence její vznik datuje k začátku roku 1787.

Ačkoliv klavírní koncerty **Wolfganga Amadea Mozarta** (1756–1791) nestály v popředí zájmu jeho doby a ani 19. století jim nevěnovalo moc pozornosti, byl to právě *Klavírní koncert č. 24 c moll*, který si udržel výjimečné postavení. Vzhlížel k němu Ludwig van Beethoven; mluví se zejména o inspiraci pro jeho vlastní Koncert pro klavír a orchestr č. 3, který je napsán ve stejné tónině. Mozart jako dirigující sólista svých klavírních koncertů nevyplnil detailně klavírní part – jednak své sólistické vstupy improvizoval, a jednak tím bránil svým konkurentům, aby „vykrádali“ jeho nápady. Kvůli těsnému spojení orchestru a klavíru se v případě tohoto koncertu doporučuje sólovým hráčům, aby se drželi zpátky a improvizovali co nejméně. Tedy až na kadenci v 1. větě! Mozart svou kadenci nezapsal (přinejmenším se do dnešních dnů nenašel její zápis) a v partituře chybí trylek, který by dával orchestru signál pro nástup cody. Předpokládá se, že si Mozart neobvyklou kadencí (snad orchestrálně masivní a stručnější) připravil nezvyklé řešení závěru první věty: orchestrální tutti je přerušeno klavírem a věta končí v pianissimu. Pro svá koncertní vystoupení komponovali do Mozartova vrcholného klavírního koncertu kadenci takoví skladatelé jako Johann Nepomuk Hummel, Johannes Brahms, Richard Strauss nebo Ferruccio Busoni.

Nejvíce pozornosti na sebe strhává 1. věta, je charakterizována jako vášnivá a temná. Naprostá většina Mozartových koncertů se odehrává v durových tóninách, ale zde již hlavní téma předznamenává neutuchající dur-mollové napětí a hojnou dávku chromatiky: tři dlouhé tóny nejprve zazní posluchači jako první obrat As dur (c – es – as), vrchní tón je však rozveden do tónu g, čímž vyzradí základní tóninu. Septimové skoky (fis – es, e – des) neustále narušují obvyklý mollový prostor. V uších nám zní „neznámý“ Mozart, nikoli operně zpěvný, ale ryze instrumentální. Mozart již nepracoval s cembalem, ale s moderním fortepianem, pro který skladatel předepsal řadu skoků přes oktávu, akordických rozkladů, šestnáctinových pasáží a triol. Klavír se stává rovnocenným partnerem orchestru, jehož zvuku dominují dřevěné dechové nástroje. V žádném jiném sólovém koncertu Mozart nezdvojnásobil klarinety a nedal tolik prostoru celé dechové sekci na úkor smyčců. Sonátová forma 1. věty se roztáhla do téměř čtvrt hodinové minutáže, což se Mozartovi do vzniku tohoto koncertu nepodařilo. A ještě jedna neobvyklá okolnost: věta probíhá ve tříčtvrtečním metru,

který Mozart pro úvodní věty obvykle nepoužíval. Druhá věta začíná čtyřmi taktův sólového klavíru v Es dur; krystalická jednoduchost tématu přímo volá po instrumentaci, po harmonických i barevných obměnách. Mozart zjednodušoval původní skici, až vykfesal zcela naivní výraz bez složitých ozdob. Záměrem takových úprav bylo patrně dosažení co nejúčinnějšího kontrastu vůči dramatické první větě, tomu by odpovídala i volba naprosto přehledné a nekomplikované rondové formy. Finale koncertu je pro někoho vznešeným pochodem, někteří interpreti naopak zdůrazňují polohu démonického tance. V obou případech by se však nemělo přehnat tempo (Mozart ve svých poznámkách zapsal Allegretto), aby vynikla variační forma. Poté, co orchestr uvede rozlehlé téma (dvakrát osm taktů v metru alla breve), čeká na klavíristu sada osmi variací, přičemž v každé repetici dochází k dalším obměnám. Po sedmé variaci zazní kadence a klavírista sám bez orchestru začne osmou variací v šestiosminovém metru, čímž se tempo dostane do varu a závěrečná věta může vygradovat v triumfu tragického mollového modu.

Mozart dokončil svůj koncert krátce před premiérou opery *Figarova svatba*. V Köchlově seznamu Mozartových skladeb figuruje tato komická opera pod číslem 492, a právě časová blízkost obou děl dodnes vede mozartovské experty k originálním výrokům. Veselá „durová“ opera bývá interpretována jako nutný protějšek ke komplikovanému a „mollově tmavému“ koncertu. Mozart koncert provedl začátkem dubna 1786 ve vídeňském Burgtheatru. Alfred Einstein (vzdálený příbuzný slavného fyzika Alberta), jenž zevrubně revidoval Köchlov katalog, jen lako-nicky pronesl, že si lze jen stěží představit údiv na obličejích dobového publika při poslechu tak nezvyklé kompozice.

Jiří Kopecký

IVAN KLÁNSKÝ

Hudební veřejnosti je Ivan Klánský (13. 5. 1948) znám především jako sólový klavírista a komorní hráč. Je však zejména všestrannou osobností a přátelským člověkem. Zná z paměti vlakové jízdní rády, od mládí hraje šachy, nepohrdne sklenkou kvalitního červeného vína, umí poutavě vyprávět o zážitcích vtipných i závažných. Ve svém věku se může těšit z úcty svých žáků, ze kterých se postupně stali jeho profesní kolegové, i ze svých dětí – hudbě se profesionálně věnuje pět z jeho šesti potomků. V roce 2021 vyšla kniha Eugenie Koblížkové Klavírní myšlení Ivana Klánského, jež sumarizuje Klánského bohatou pedagogickou zkušenost a uvádí čtenáře do originálních výukových metod (titul byl brzy vyprodán a v roce 2023 vyšlo druhé vydání). Klánský zasedá v řadě porot klavírních soutěží, je žádaným profesorem klavírní hry doma i v zahraničí (dlouhodobě v Lucernu), v současné době vede Hudební a taneční fakultu Akademie múzických umění v Praze. Když se v raném věku u Ivana Klánského projevil hudební talent, rodiče nezaváhali a svému synovi zavedli tvrdý režim, aby se ze zdánlivě liného hochy nestal darmošlap. Učitel Drahomír Toman chodil ke Klánským na kafe, aby dohlédl, že malý Ivan pravidelně cvičí. Legendární klavíristka a pedagožka Valentina Kameníková si pořídila chatu vedle Klánských, takže součástí letních prázdnin vždy bylo každodenní několikahodinové hraní. Proslulý klavírní virtuóz František Rauch Ivana Klánského velmi brzy postavil do pozice svého pedagogického zástupce. Ivan Klánský vydržel mimořádný psychický tlak, uměl totiž naplnit osobní život a vyhovět i svým koníčkům (např. cvičení stupnic propojoval se hrou v šachy se svým kamarádem – jednou rukou hrál na klavír a druhou usiloval o šach mat). Brzy se dostavily úspěchy v klavírních soutěžích a na ně navázaly nabídky k hostování s prestižními orchestry i k sólovým nahrávacím projektům. Ivan Klánský nezanedbává českou klavírní tvorbu (pod letošním heslem „Smetana 200“ jmenujme alespoň Klánského nahrávku kompletního Smetanova klavírního díla), avšak jako mezinárodní formát musí hrát vrcholy světové klavírní literatury; ke Klánského zamilovaným autorům patří trojice Bach – Mozart – Chopin.

STANISLAV VAVŘÍNEK

Tento přední český dirigent působí od roku 2018 jako šéfdirigent Komorní filharmonie Pardubice. Po absolutoriu Konzervatoře Brno (obory flétna a dirigování) vystudoval dirigování na pražské AMU a poté absolvoval ještě mistrovské kurzy u Roberta Benzihho ve Švýcarsku, které uzavřel koncertem s Bielskou filharmonií. V letech 1994–1998 byl hlavním dirigentem Pražského studentského orchestru, který pod jeho vedením získal řadu ocenění. Roku 1998 dirigoval Mezinárodní mládežnický orchestr na závěrečném festivalovém koncertě v japonské Shizuoe.

Jako host spolupracoval s více než třiceti symfonickými i komorními orchestry, jako byli například Filharmonie Brno, Pražská komorní filharmonie, Česká filharmonie, Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK, Slovenská filharmonie, Hamburger Symphoniker, Gdaňská filharmonie a další. Dirigoval v Německu, Rakousku, Belgii, Švýcarsku, Polsku, Španělsku či Japonsku. Dodnes je vítaným hostem nejen při realizaci koncertů a významných produkcí, ale poslední dobou zejména i při uvádění takzvaných crossoverových projektů (populární hudba za doprovodu filharmonie). Spolupracoval s řadou vynikajících sólistů a vystoupil na řadě významných festivalů, například MHF Shizuoka, Národní festival Smetanova Litomyšl, MHF duchovní hudby Brno, MHF Pražský podzim či MHF Pražské jaro. Natočil devět CD s díly Mozarta, Haydna, Dvořáka, Čajkovského, Sternwalda, Bartóka, Šostakoviče a dalších.

V letech 1999 až 2008 byl šéfdirigentem Jihočeské komorní filharmonie v Českých Budějovicích. Poté nastoupil do stejné funkce u Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín, kterou vykonával do roku 2015.

V letech 2006–2010 působil jako pedagog na dirigentské katedře pražské Akademie múzických umění, od roku 2019 vyučuje na dirigentském oddělení Konzervatoře Pardubice.

PŘIPRAVUJEME

VIVALDI & FAGOT

ANTONIO VIVALDI

Koncert pro fagot, smyčce a basso continuo
Es dur R 483

ARVO PÄRT

Fratres

ANTONIO VIVALDI

Koncert pro fagot, smyčce a basso continuo
C dur R 467

FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY

Symfonie č. 4 A dur op. 90 *Italská*

JAN HUDEČEK FAGOT

DIRIGENTKA **ALENA HRON**

Pondělí 7. 10. 2024 v 19.00 hodin

Středa 9. 10. 2024 v 19.00 hodin

SUKOVA SÍŇ DOMU HUDBY V PARDUBICÍCH

PŘIPRAVUJEME

JIŘÍ ŠLITR 100

Zlatá éra divadla Semafor a známé písničky Jiřího Šlitra, geniálního skladatele, instrumentalisty, zpěváka a herce! Do programu ke 100. výročí autorova narození se zdaleka nevejdou všechny oblíbené hity, můžeme však slíbit několik zbrusu nových skvělých aranží.

KOMORNÍ FILHARMONIE PARDUBICE
FELIX SLOVÁČEK ML. – DIRIGENT, ZPĚV,
SOPRÁN SAXOFON
ANNA JULIE SLOVÁČKOVÁ – ZPĚV

Úterý 15. 10. 2024 v 19.00 hodin

IDEON PARDUBICE

ZE ŽIVOTA ORCHESTRU

BRILANTNÍ CELLO

V červnu jsme uzavřeli jubilejní sezonu koncerty s charismatickým violoncellistou Jiřím Bártou, který podal opravdu brilantní výkon. Jeho energií nabitý výstup dotvořil příjemnou atmosféru v sále. I orchestr se představil v perfektní kondici a volbou skladeb nám připomněl Rok české hudby.

Foto František Renza

ZE ŽIVOTA ORCHESTRU

LÉTO

Co dělá orchestr v létě? Odpočívá, ale také se musí připravovat na novou sezonu a zájezdy. Letos jsme se opět účastnili Smetanovy Litomyšle i festivalu Fryderyka Chopina v Mariánských Lázních, ale čekala nás i další pozvání.

TŘEBOŇSKÁ NOCTURNA

Tento mezinárodní hudební festival své závěrečné koncerty pravidelně věnuje Emě Destinové. A tak v podání sopranistky Jany Sibera a tenoristy Aleše Brisceina zazněly vybrané árie z oper „La Bohème“ nebo „Don Giovanni“. Svůj prostor měl i samotný orchestr se Zbyňkem Müllerem, pod jehož taktovkou zazněly i další části oper jako *Italka v Alžíru* nebo *Sedlák kavalír*.

LÁZNĚ PODĚBRADY

V letním období se to kulturními akcemi jen hemží a výjimkou nejsou ani Lázně Poděbrady, kde jsme si zahráli hned třikrát. V červenci po boku Felixe Slováčka st. s repertoárem klasické i filmové hudby. Následně kolonádu rozezněly árie z oper v podání sopranistky Terezy Mátlové a závěrem léta si mohli posluchači připomenout nejznámější hity Karla Svobody.

Foto Ondřej Maňák

Foto archiv Lázně Poděbrady

Foto Petr Vreštiak

ŽÁKŮM I PEDAGOGŮM

LAST MINUTE

Na večerní koncerty za zvýhodněnou cenu!

Nově nabízíme speciální vstupenky pro žáky, studenty i pedagogy hudebních oborů ZUŠ, konzervatoří a vysokých škol.

Cena: 100 Kč / jednotlivec

Podmínky: Slevu lze uplatnit na večerní pokladně nejdříve 60 minut před začátkem koncertu, a to po předložení odpovídajícího dokladu nebo potvrzení školy. Last minute akce zahrnuje pouze klasické koncerty a jen v případě volné kapacity.

Klasika Plus.cz

PORTÁL
O KLASICKÉ HUDBĚ

...Váš vyladěný partner

	ROK	
	ČESKÉ	
	HUDBY	
	2024	

Partneři KFP

GRAND

letišťe
Pardubice

KOMORNÍ FILHARMONIE PARDUBICE

Komorní filharmonie Pardubice děkuje za všechny finanční příspěvky Ministerstvu kultury České republiky, Pardubickému kraji, Statutárnímu městu Pardubice a všem partnerům KFP, jakož i soukromým dárcům a mecenášům.

Mediální partneři KFP

KOMORNÍ FILHARMONIE PARDUBICE

DŮM HUDBY
SUKOVA TŘÍDA 1260
530 02 PARDUBICE

TEL: +420 466 525 471 SEKRETARIÁT
TEL: +420 733 752 842 PŘEDPRODEJ

podatelna@kfpar.cz
www.kfpar.cz

Zřizovatelem Komorní
filharmonie je statutární
město Pardubice.

Koncerty se konají také za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky
a Pardubického kraje.

